

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Факультет міжнародної економіки
Кафедра експертизи товарів та послуг

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра**

зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за освітньою програмою «Експертиза товарів та послуг»
на тему: «Аналіз асортименту та порівняльне тестування органічних продуктів
дитячого харчування, представлених на ринку України»

Виконавець:

студентка 69 групи
факультету міжнародної економіки
Полякова Ю.С. _____
(підпис)

Науковий керівник:

Доц. каф. ЕТП, к. т. н.
Кунділовська Т.А. _____
(підпис)

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми в тому, що наша країна забезпечена продуктами дитячого харчування вітчизняного походження в неповній мірі. Досить велику частку складають імпортовані товари в таких категоріях: дитячі молочні суміші, соки та пюре, а також повністю імпортується консервована продукція на м'ясній та рибній основі. Актуальність даної роботи також в тому, що здоров'я дітей – це основа здорової нації. У продукти для дитячого харчування не можна вносити консерванти та інші штучні добавки, чим в даний час нехтують деякі виробники, так як більшість продукції випускається за технічними умовами, вимоги яких неможливо простежити.

Метою диплому є проведення експертизи якості продуктів дитячого харчування у відповідності до вимог ДСТУ на вказану продукцію.

Для досягнення поставленої мети в роботі поставлені наступні **завдання**:

- визначити споживні властивості та чинники їх формування пюре для дитячого харчування;
- дослідити хімічний склад сировини для продуктів дитячого харчування;
- визначити номенклатуру споживчих властивостей ПДХ;
- охарактеризувати законодавче регулювання безпечності та якості продуктів дитячого харчування;
- визначити особливості органічної продукції;
- порівняти органічні та традиційні продукти дитячого харчування;
- з'ясувати методичні основи оцінки якості яблучного пюре для дитячого харчування;
- провести експертизу якості продуктів дитячого харчування;
- оцінити конкурентоспроможність пюре яблучного для дитячого харчування.

Об'єкт дослідження: пюре з яблук для дитячого харчування.

Предмет дослідження: вимоги до якості, споживчі властивості, якість, конкурентоспроможність.

Для досягнення поставленої в роботі мети були використані наступні **методи дослідження**:

- аналіз і синтез (визначення споживних властивостей та чинників їх формування, хімічного складу сировини тощо);
- конкретизація (визначення номенклатури споживчих властивостей саме для продуктів дитячого харчування);
- порівняння (порівняння органічних та традиційних продуктів дитячого харчування);
- класифікація (виділення чотирьох основних груп продуктів дитячого харчування, класифікація споживчих властивостей ПДХ тощо);
- метод узагальнення (за допомогою цього методу було зроблено загальні висновки);
- соціологічні методи: анкетування та інтернет-опитування (для з'ясування показників, що визначають конкурентоспроможність яблучного пюре для дитячого харчування);
- вимірювання (визначення маси нетто);

- метод розрахунків (розрахунок масової частки розчинних сухих речовин, вітаміну С, вмісту сухих речовин, титрованої кислотності, конкурентоспроможності тощо);
- експеримент (проведення експертизи зразків).

Інформаційною базою дослідження слугували такі джерела: стаття Верхівкера В.Г. та Дроздової В.А. «Дослідження кон'юнктури ринку виробництва консервів для дитячого харчування на плодоовочевій основі», збірник праць Національного Університету Харчових Технологій «Дитяче харчування: перспективи розвитку та інноваційні технології», стаття Должанського І.З. «Аналіз ринку дитячого харчування», стаття Ткаченко Н.А. «Особливості класифікації продуктів дитячого харчування в Україні і світі», стандарт України ДСТУ 4084-2001 «Консерви фруктові пюреподібні для дитячого харчування», науковий посібник Дороніна А.Ф. та Бакуменко О.Є. «Технологія продуктів дитячого харчування», науковий посібник Берлач Н.А. «Організаційно-правове забезпечення маркування органічної сільськогосподарської продукції», офіційний вебсайт БІОЛан Україна тощо.

Структура та обсяг роботи: повний обсяг роботи – 97 сторінок; кількість ілюстрацій – 21 шт.; кількість таблиць – 23 шт.; кількість формул – 10 шт.; кількість найменувань у списку використаних джерел – 60 шт.; кількість додатків – 2шт.

Публікації та апробація результатів дослідження. За темою кваліфікаційної роботи була підготовлена публікація у Збірнику наукових робіт: Полякова Ю.С. Дослідження ринку органічних продуктів дитячого харчування України / Ю.С. Полякова // Збірник наукових робіт ОНЕУ. – 2017. – № 7. – С. 207-211.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

В першому розділі «Характеристика асортименту та споживних властивостей продуктів дитячого харчування» розглянуто класифікацію продуктів дитячого харчування, розглянуто хімічний склад сировини для продуктів дитячого харчування, визначено номенклатуру споживчих властивостей ПДХ, охарактеризовано законодавче регулювання безпечності та якості продуктів дитячого харчування, надано перелік законів щодо регулювання безпечності та якості ПДХ, визначено особливості органічної продукції, порівняно органічні та традиційні продукти дитячого харчування.

В другому розділі «Аналіз ринку дитячого харчування та методичні основи проведення експертизи дитячого харчування» проаналізовано ринок дитячого харчування, проаналізовано конкурентоспроможність пюре для дитячого харчування, визначено методичні основи проведення експертизи дитячого харчування, визначено проведення експертизи зразків яблучного пюре за фізико-хімічними показниками якості.

В третьому розділі «Експертиза якості однокомпонентного яблучного пюре для дитячого харчування» визначено об'єкти експертизи, проведено експертизу якості продуктів дитячого харчування за маркуванням, а також за органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показниками, проведена оцінка конкурентоспроможності пюре яблучного для дитячого харчування.

ВИСНОВКИ

Проведене дослідження дозволило зробити висновки, основні з яких такі:

1. Встановили, що виділяють чотири групи продуктів дитячого харчування, що необхідні дитині на весь період росту і розвитку: дитячі суміші початкові та для подальшого годування; дитяче харчування на основі злакових культур; інші види дитячого харчування. Дитяче харчування на основі злакових культур поділяють на каші та інші злакові харчові продукти; вироби із злакових культур, що споживаються після приготування у киплячій воді або інших придатних рідинах; сухарі і сухе печиво. Інші види дитячого харчування поділяють на кисломолочні продукти; продукти з м'яса, птиці, риби; продукти з овочів, фруктів, бобових.

2. Визначили, що до асортименту вітчизняних консервів відносяться: пюре плодове натуральні; з суміші плодів натуральні; плодове та ягідні з цукром; з суміші плодів і ягід з цукром; з суміші плодів, ягід, овочів, плодівих я ягідних соків з цукром; з плодів з крупами і молоком; з плодів з вершками; креми плодово-ягідні; десерти плодово-ягідні; соки плодове натуральні; натуральні з цукром; купажовані натуральні; плодове та ягідні купажовані з цукром; з м'якоттю натуральні; з м'якоттю і з цукром; плодове та ягідні купажовані з цукром і з м'якоттю; компоти плодове; консерви з додаванням вітамінів;

3. Визначили, що показники якості продуктів дитячого харчування відносяться до трьох груп споживних властивостей: призначення, ергономічні та безпеки. Властивості і показники призначення. До властивостей і показників призначення відноситься харчова цінність ПДХ, яка характеризується масовою часткою білків, жирів і вуглеводів, а також енергетична цінність. Ергономічні властивості ПДХ характеризуються загальними органолептичними показниками: зовнішнім виглядом, смаком, запахом, кольором. До загальних показників безпеки, нормованих для всіх підгруп продуктів дитячого харчування, відносяться токсичні елементи, радіонукліди, пестициди та мікробіологічні показники.

4. Зазначили, що головним завданням при створенні нормативної бази для продуктів дитячого харчування є встановлення сучасних науково обґрунтованих вимог до них та об'єктивних і достовірних методів контролю. Основним нормативним документом для продуктів дитячого харчування є Закон України «Про дитяче харчування». В ньому визначається порядок забезпечення дітей дитячим харчуванням, державне регулювання виробництва та обігу дитячого харчування. Основним стандартом на продукти дитячого харчування і методи їх контролю є ДСТУ 4084-2001. Консерви фруктові пюреподібні для дитячого харчування. Технічні умови;

5. Встановили, що важливими інгредієнтами дитячого харчування є саме органічні продукти, такі як: зернові каші, овочі та фрукти, органічне м'ясо та органічне молоко. Продукти органічного дитячого харчування мають бездоганну якість, забезпечену дотриманням суворих органічних стандартів, проходженням

регулярних інспекторських перевірок та сертифікації на кожному етапі виробництва;

6. Встановили, що структура і динаміка ринку дитячого харчування змінюються в залежності від впливу ряду факторів, а саме доходів населення, народжуваності, наявності внутрішнього виробництва і надлишків на ринку, а також цін на сировину. Доходи населення почали поступово відновлюватися, проте почала скорочуватися народжуваність. На ринку дитячого харчування відбулося скорочення обсягів виробництва через реорганізацію і рейдерське захоплення найбільшого виробника продукції Хорольського заводу дитячого харчування. Нові підприємства за досліджуваний період в сегменті не з'являлися. На ринку дитячого харчування в грошовому вираженні частка імпорту і вітчизняних товарів складає 50%;

7. Визначили, що лідерами з виробництва харчової продукції залишаються спеціалізовані підприємства дитячого харчування. До головних учасників цього ринку належать: ПАТ «Хорольський молочно-консервний комбінат дитячих продуктів» (Полтавська обл.); ТОВ «Південний консервний завод» (м. Херсон), ПАТ «Одеський консервний завод дитячого харчування»; ПАТ «Галактон», ТОВ «Фавор» (м. Київ), ПАТ «АК Комбінат «Придніпровський» (м. Дніпропетровськ), ТОВ «Люстдорф» (Вінницька обл.), ПАТ «Вімм-Біль-Данн Україна» (Київська обл.), ПАТ «Яготинський маслозавод», «Яготинське для дітей» (Київська обл.);

8. Встановили, що основними лідерами світового ринку дитячого харчування є: «Nestle» – 19%; «Bristol-Myers» – 15%; «Abbott Laboratories» – 11%; «Novartis» – 8%; «Numico» – 7%; «Heinz» – 6%; «Wyeth» – 4%; «Danone» – 3%; інші – 27%. Найбільшими імпортерами дитячих продуктів харчування на українському ринку є країни Європи. Це виробники таких відомих світових марок: «Nutricia» (Нідерланди), «Nestle» (Швейцарія), «Hipp», «Hesnz» (Німеччина) тощо;

9. Анкетування виявило, що найбільш часто мами купують соки (46%), на другому місці пюре (25%), на третьому - замінники грудного молока (16%) і каші (9% відповідно). Печиво і чай - досить нові продукти, їх купують - 3% і 1% відповідно;

10. Аналіз маркування показав, що у всіх зразків яблучного пюре промислового виробництва калорійність, заявлена на маркуванні, не відповідає розрахунковій. На маркуванні пюре «Ovko» та «Nutricia» відсутнє позначення нормативного документа, згідно з яким воно було виготовлено. Таким чином, виявлені при аналізі маркування зауваження є не суттєвими і в цілому маркування відповідає вимогам ГОСТ 51074 - 2003 «Продукти харчові. Інформація для споживачів. Загальні вимоги»;

11. Оцінка зразків яблучного пюре виявила відмінності між зразками за зовнішнім виглядом, кольором і консистенції. За результатами дегустації встановлено, що смак у зразка «Gerber» невиразний, трохи кислий, тобто він не відповідає вимогам стандарту. Найбільшу кількість балів отримав зразок торгової марки «Nutricia» за його яскравий колір, виражений смак і запах та гомогенну пюреподібну консистенцію;

12. Результати експертизи якості яблучного пюре за фізико-хімічними показниками виявили, що виробники яблучного пюре торгових марок «Карапуз», «Агуша», «Ovko» та «HiPP» користувалися інформаційної фальсифікацією, не вказавши в складі крохмалю. Виробники яблучного пюре торгових марок «Карапуз»,

«Ovko», «Gerber» та «HiPP» додали цукор, незважаючи на інформацію на етикетці - «Без цукру». Особливо відзначився виробник яблучного пюре торгової марки «HiPP», у складі якого ми не знайшли обіцяний на етикетці вітамін С;

13. Найбільш конкурентоспроможним є яблучне пюре торгової марки «NUTRICIA». Покупці в більшості випадків віддають перевагу саме цій торговій марці, що визначається хорошою якістю та середньою ціною в порівнянні з яблучним пюре інших торгових марок.

АНОТАЦІЯ

Полякова Ю.С., «Аналіз асортименту та порівняльне тестування органічних продуктів дитячого харчування, представлених на ринку України»

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою «Експертиза товарів та послуг: організація експертизи якості товарів та захисту прав споживачів»,
Одеський національний економічний університет
м. Одеса, 2017 рік

Кваліфікаційна робота магістра складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження – пюре з яблук для дитячого харчування.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти стосовно якості продуктів дитячого харчування, визначені особливості органічної продукції, порівнянні органічні та традиційні продукти дитячого харчування.

Проаналізовано європейську та національну законодавчу базу у галузі органічного виробництва та обігу товарів, стан ринку дитячого харчування України, конкурентоспроможність пюре для дитячого харчування.

Проведена експертиза зразків органічного та традиційного дитячого харчування за маркуванням, а також органолептичними, фізико-хімічними та мікробіологічними показниками якості.

Ключові слова: продукти дитячого харчування, органічне виробництво, експертиза, порівняльна характеристика, аналіз ринку, конкурентоспроможність.

ANNOTATION

Poliakova J. S., «Assortment analysis and comparative testing of organic baby food products presented in the Ukrainian market»,

Diploma thesis for Master degree in specialty «Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges» under the program «Expertise of goods and services: organization of expertise of the quality of goods and consumer's rights protection»,
Odessa National Economic University
Odessa, 2017

The diploma thesis consists of three chapters. Object of study – puree made from apples for baby food.

The theoretical aspects concerning the quality of infant food products are considered in the work, features of organic products are defined, organic and traditional products of infant food are compared.

The European and national legislative framework in the field of organic production and circulation of goods, the state of the market for baby food in Ukraine, the competitiveness of mashed potatoes for infant food is analyzed.

Examination of samples of organic and traditional baby food for marking, as well as organoleptic, physico-chemical and microbiological quality indicators was conducted.

Keywords: baby food products, organic production, expertise, comparative characteristics, market analysis, competitiveness.